

Rektor

Rikard Skårfors
FD, Utbildningsledare
Rektors kansli, Ledningssekretariatet

Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet)

Yttrande över betänkandet Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43)

Stockholms universitet har av Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) anmodats att inkomma med synpunkter på Betygsutredningens betänkande *Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper* (SOU 2020:43). Universitetet har följande att anföra.

Övergripande synpunkter

Stockholms universitet tillstyrker i stort utredningens förslag om införande av ämnesbetyg och om att gymnasieskolan ska bli ämnesutformad. Detta bör medföra att gymnasieskolan blir mer kunskapsfokuserad och att betygen kommer att utgöra en bättre urvalsgrund för högre studier. Universitetet har emellertid några synpunkter på och kommentarer till enskilda delar i betänkandet, vilka redovisas i det följande.

Specifika synpunkter

Modellens huvuddrag (avsnitt 11.3, ss. 432ff.)

Avseende övergången från kursutformad till ämnesutformad gymnasieskola nämns ingenting om omfattning eller dimensionering av ämnena. Det framgår inte heller hur de föreslagna nivåerna ska förhålla sig till varandra. Förutom kvalitativa och innehållsliga aspekter är det viktigt att undervisningsramarna ses över, det vill säga att varje ämne/nivå behöver garanteras ett minsta antal undervisningstimmar (oavsett andra tematiska och gemensamma aktiviteter i skolan). Sådana nivåer (timplaner) bör inte understiga dagens nivåer, som anges i poängtal för respektive kurs. Det uppdrag som utredningen föreslår ska ges till Statens skolverk behöver kompletteras med sådana skrivningar.

Det vore också olyckligt om modellen leder till att elever av betygstaktiska skäl inte väljer högre nivåer i ämnen. En elev med högt betyg på en viss nivå (t.ex. den sista obligatoriska nivån inom ett visst program) kan riskera att få ett lägre ämnesbetyg om han eller hon väljer att läsa nästkommande nivå. Utredningen föreslår att detta kan hanteras genom blockindelning (avsnitt 11.3.4, ss. 445f.) som skulle kunna användas inom t.ex. matematik för att ändå skapa

incitament att läsa högre nivåer. Stockholms universitet skulle emellertid önska mer konkreta förslag avseende denna fråga.

Betygsskalan ska ha en inbyggd kompensatorisk princip (avsnitt 12.1, ss. 478ff.)

Utredningen föreslår att lärare ska göra en sammantagen bedömning av vilket betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper, s.k. kompensatorisk betygssättning. Enligt utredningen upplever elever i gymnasieskolan att de bedöms på sin sämsta prestation under en kurs. Det framkommer även att inte alla lärare i dagens system följer regeln om att alla delar skall vara uppfyllda för att kunna ge elever ett visst betyg.

I samtal med studievägledare vid universitetet återkommer presumtiva studenter ofta till stressen över betygssättning i gymnasieskolan samt hur enstaka betyg påverkar möjligheten att bli antagen till en viss utbildning. Universitetet anser att införande av ämnesbetyg och kompensatorisk betygssättning ger eleverna en chans att mogna och vänja sig in i gymnasiet. Förhoppningsvis skulle betygshetsen minska och motivationen för eleverna att lära och inte bara beta av kurserna öka.

Elevens kunskapsnivå under betyget E ska synliggöras med ytterligare ett underkänt betyg (kapitel 13.1, ss. 504ff.)

Stockholms universitet ställer sig tveksamt till förslagen om två underkända betygssteg. Att ha två underkända betygssteg kan visserligen ge lärare möjlighet att nyansera ett underkänt betyg och det kan vara positivt för elever att en utveckling mot godkänt synliggörs. En sådan utveckling skulle dock visas ännu tydligare med ett omdöme. Utredningen har övervägt att föreslå att lärare ska skriva ett omdöme för underkända elever men avfärdat detta eftersom det skulle innebära mycket merarbete för lärarna (avsnitt 13.1.2, s. 506). Ett omdöme skulle emellertid ge elever, och deras kommande lärare, mycket mer information än ytterligare ett underkänt betygssteg. Eftersom lärare redan idag ska skriva åtgärdsplaner är det rimligt att dessa kan utgöra grund för omdömen och därmed inte öka lärarnas arbetsbörda i den grad som utredningen beräknat. En möjlig positiv effekt med två underkända betygssteg är att risken för ”snäll-E” minskas. Som helhet är dock universitetet avvaktande till förslaget.

Konsekvenser för Universitets- och högskolerådet (avsnitt 16.4.4, ss. 566f.)

Utredningen lyfter fram att Universitets- och högskolerådet (UHR) kommer behöva anpassa antagningssystemet NyA och revidera och ta fram nya föreskrifter. Även lärosätena kommer emellertid att ha kostnader för att göra ändringar av behörighetskrav i utbildningsplaner och kursplaner samt anpassningar av den lokala utbildningsdatabasen.

Konsekvenser för antagning till högre utbildning (avsnitt 16.7.2, ss. 580ff.)

Stockholms universitet menar att det är viktigt att förändringar av betygssystemet inte missgynnar olika grupper som genomgått gymnasieskolan och Komvux under olika tider och i

olika system. Universitetet instämmer därför i utredningens förslag att det bör utredas ytterligare huruvida en särskild urvalsgrupp ska införas.

Konsekvenser för de integrationspolitiska målen (avsnitt 16.7.5, s. 588)

Stockholms universitet delar utredningens bedömning att nyanlända elever, som kan ha svårigheter med många skolämnen, kan gynnas av införande av ämnesbetyg. Ämnesbetygen innebär att eleverna får möjlighet att komma in i svenska språket innan de får ett slutgiltigt betyg i ett ämne. Detta kan i förlängningen innebära att de blir behöriga till högre utbildning och öka sina chanser att bli antagna vilket leder till ökad integration.

Insatser för att motverka betygsinflation och olikvärdig betygssättning (kapitel 17, ss. 591ff.)

Stockholms universitet vill understryka vikten av likvärdighet i betygssättningen mellan skolor och över landet. Utredningen redovisar flera olika befintliga och möjliga insatser för att främja likvärdighet i betygssättningen. Universitetet tar inte ställning till vilka insatser som är lämpliga men vill framhålla att åtgärder för detta är viktiga och att frågan bör utredas vidare.

Detta beslut är fattat av rektor, professor Astrid Söderbergh Widding, i närvaro av prorektor, professor Clas Hättestrand, och universitetsdirektör Eino Örnfeldt. Studeranderepresentanter har informerats och haft tillfälle att yttra sig. Övrig närvarande har varit Henrik Lindell, Ledningssekretariatet (protokollförare). Föredragande i ärendet har varit utbildningsledare Rikard Skårfors.